UNIVERSITY OF EASTERN FINLAND

Kohti minimin politiikkaa?

Sivistysvaliokunnan kuuleminen 28.4.2026

HE 35/2026

FT Leea Lakka, Minimi-hanke

leea.lakka@uef.fi

1. Tähtäin on oikeassa suunnassa

- POPS 2014 on uudistuksen tarpeessa.
- Arviointikriteerejä on kehitettävä yksiselitteisemmiksi, jotta paikallisia tulkintaeroja voidaan vähentää.
- Onnistunut arviointi tukee ja vahvistaa opetusta ja esimerkiksi oikea-aikaisen tuen tarjoamista.
- Selkeä kriteeristö tuo selkänojaa neuvotteluihin siitä, millainen suoritus riittää.

2. Vähimmäistason määrittely on vaikeaa

- Vähimmäistason määrittelyllä pyritään takaamaan kaikille ”perustaidot”.
- Ei ole olemassa mitään yksiselitteisiä perustaitoja. Virkakunnan tulkinta ja opetussuunnitelmaan päätyvät kirjaukset tulevat olemaan erittäin vaikutusvaltaisessa asemassa.
  - On eri asia määritellä vähimmäistaso ”perustaidoille” kuin oppiaineille. Esimerkiksi äidinkieli ja kirjallisuus on paljon muutakin kuin lukemista ja kirjoittamista.
- Vähimmäistaso on aina osalle oppilaista maksimi. Millaiset taidot kaikilla täytyy olla? Mitä sellaisilla taidoilla voi tehdä?

3. Luokalle jättämisen hyödyistä ei ole selkeää tutkimusnäyttöä

- Olemassa oleva tutkimusnäyttö on hyvin niukkaa eikä osoita luokalle jäämisen olevan tehokkaampaa kuin erityisen tuen saanti. Mitattavissa oleva hyöty jää lyhytaikaiseksi.
- Luokan kertaaminen on jo nyt mahdollista. Ennen tuen uudistusta käytössä oli vuosiluokkiin sitomaton opetus, joka osin ehkäisi tarvetta jättää luokalle ja mahdollisti sosiaalisten suhteiden säilymisen myös ala- ja yläkoulun taitteessa (nyt tavoitekokonaisuuksittain opiskelu).
- On erityyppinen toimenpide kerrata vuosiluokka alkuopetuksessa kuin yläkoulussa. Myös syyt näiden taustalla ovat hyvin erilaiset. Lisätutkimusta tarvitaan.

4. Kohti perustaitoja – kohti minimin politiikkaa?

- Näyttää siltä, että oppimistulosten lasku on tuottanut koulutuspolitiikkaa, jossa tähtäin on aiempaa alempana.
- Sisältöjen ja tavoitteiden karsiminen voi johtaa myös epätarkoituksenmukaisiin lopputuloksiin.
- Lukutaidon tai muidenkaan oppimistulosten korjaaminen täsmätoimin ei luultavasti toimi. Hyvä (kriittinen) lukutaito on pikemminkin seurausta laajasta yleissivistyksestä.

5. Kohti päättökokeita ja tasoryhmiä?

- Vähimmäisosaamistason tiivistäminen ja vähimpään keskittyvä politiikka voi johtaa päättökokeisiin (vähimmäisen mittaaminen) ja tasoryhmiin (riman alittaneiden määrän kasvu).
- Jos näihin siirrytään, edessä on paluu peruskoulua edeltäneeseen rinnakkaiskoulujärjestelmään, peruskoulun aika päättyy.
  - Peruskoulu-uudistuksen myötä korkeakoulutus laajeni ja sosiaalinen liikkuvuus kasvoi. On todennäköistä, että kehitys kääntyisi näillä mittareilla taaksepäin.